

на своето развитие, издигайки управляващата класа на нацията, с което без съмнение е издигала самата нация, невинаги е достигала до най-нисшите или дори до средните слоеве на населението. Както отбелязва сър Артър Мичъл, „винаги има издигане на едни и потъване на други“ и е повече от вероятно както издигането на малцинството става в определена посока, по-точно очертана линия на подобрене или развитие, така и потъването на мнозинството да става по също така добре очертана линия на упадък и назадничавост. Ходът нагоре винаги е насочен към политически напредък и е съпътстван от социално развитие, ходът надолу винаги е насочен към социален упадък и е съпътстван от политическа назадничавост. Трудно е да повярваш, че в покръстените кралства на монарси като Алфред, Идуърд, Уилям и Едуард е било възможно да има групи от хора, живеещи като диваци; трудно е да повярваш, че Райли и Спенсър¹¹ са видели образци на ирландския дивак; изглежда невъзможно да четеш Кембъл, Грийн и Фрийман с мисълта, че те говорят само за авангарда на английската нация, но не и за изостаналите класи, находящи се в границите на нейния островен дом. Изучаващият древните обичаи трябва да се изправи срещу тези трудности, за което е необходимо да се опита да си обясни какво представлява наистина дивашката епоха на тези острови“.

Това е въпрос, на който малцина могат да отговорят. В почти всяка евтина книжарница или вестникарски магазин във Великобритания и Америка на много ниска цена ще намерите Книга на Съдбата – или нещо подобно, защото наименованията на тези трудове са огромно множество, а един издател рекламира поне трийсет такива или най-малкото трийсет различни заглавия. В моя екземпляр има двацет и пет страници със заклинания, ма-

---

¹¹ Сър Уолтър Райли (1554–1618) – английски писател, поет, придворен шпионин и изследовател, противник на католицизма; Едмънд Спенсър (1552–1599) – английски ренесансов поет. През 1579–1583 г. Райли участвал в потушаването на Бунтовете на Дезмънд в Ирландия, след което получил около 160 кв. км местна земя и станал едър земевладелец. Именно там се запознал с Едмънд Спенсър – *б. пр.*